

Послијератно болно трагање породица за несталим члановима

Тања Тулековић

Кратки научни рад

Виши кустос, ЈУСП Доња Градина;
tanjatulekovic@jusp-donjagradina.org

УДК 355.1-058.65(=163.41):821.163.41-94

DOI 10.7251/TOP2107095T

Апстракт: Рад доноси потресне послјератне огласе којима родитељи траже своју дјецу, дјеца родитеље, баке своју унучад, браћа сестре и сестре браћу. Трагична судбина несталих саткана је у неколико кратких реченица које су објављиване у виду кратких огласа у дневним листовима „Борба“, „Политика“ и „Арена“. Биле су то сталне рубрике под називом „Траже се!“

Кључне ријечи: породица, нестали, потрага, НДХ

Усташки злочин геноцида,¹ почињен за вријеме Независне Државе Хрватске, оставио је дугорочне посљедице по Србе, Јевреје и Роме. Према попису извршеном 1946. године, укупан број дјеце погинулих бораца, жртва фашистичког терора и друге ратне сирочади на територији бивше Југославије износи: 283.252,² од тога највише у Босни и Херце-

---

¹ Према Конвенцији Уједињених нација о геноциду, члан II га дефинише овако: „У овој конвенцији под геноцидом се подразумијева било које од ниже наведених дјела, почињених у намјери да се потпуно или дјелимично уништи као таква нека национална, етничка, расна или вјерска група, као: (а) Убиство чланова групе. (б) Наношење тешких физичких повреда или менталног интегритета чланова групе. (в) Намјерно подвргавање групе таквим животним условима који треба да доведу до њеног потпуног или дјелимичног уништења. (г) Увођење мјера ради спречавања рађања унутар групе. (д) Присилно премјештање деце из једне групе у другу“. Конвенција је усвојена 9. децембра 1948. године на Генералној скупштини Уједињених нација. Извор: <http://www.preventgenocide.org/ba/konvencijaogenocidu.htm>, приступ страници: 7. октобар 2020.

² Душан Д. Самарџија, *Босанскодубичко подручје у НОР-у 1941-1945*, Босанска Дубица 1984, 269.

говини: 151.916.³ Према Драгоју Лукићу, са подручја Козаре било је 13.432 дјетета ратне сирочади.⁴ Предмет овог рада је послеријатно трагање породица за несталим члановима и њихова нада да ће их поново загрлити након дугих година потраге и туге.

Већ после завршетка рата, 1945. године, родитељи почињу да траже своју дјецу. Потрага је започињала у Црвеном крсту: „Мати је 1945. године ишла у Загреб, Сисак по Црвеном крсту... нигдје ни трага ни гласа о нашем Живку. Нигдје га није могла пронаћи - ни мртвог ни живог. А Живко је завршио три разреда основне школе, знао је свашта. Да није гдје у некој страни земљи? Ја сам то увијек мислила. Али није... они су њих негдје побили“.⁵ Мајке су обилазиле домове ратне сирочади, а потом су дневни листови „Борба“,⁶ „Политика“⁷ и недјељник „Арена“ покренули своје сталне рубрике са потресним насловима попут: „Траже се“, „Арена тражи ваше најмилије“, „Не знам ко сам“, „Они траже своју родбину“, „Тражим било ког свог, мислим да сам са Козаре“.

Драгоје Лукић наводи да је за 25 година у дневном листу „Борба“ објављено неколико стотина оваквих огласа али да су били малобројни они који су успјели да пронађу своје нестале: „У току 1958. године, било је 30 таквих сусрета“.⁸ Загребачки недјељник „Арена“ у јесен 1963. године покренуо је рубрику „Арена тражи ваше најмилије“,

³ Ibid.

⁴ Драгоје Лукић - *родитељ покошеној нарашћаја*, Музеј жртава геноцида Београд, 2008, 198. „Неко је једном рекао: кад не би било дјеце, ратови би сигурно били мање страшни. То се односи и на козарску битку. У логоре, гдје се током рата само умирало, сабијено је 23.858 козарске дјеце, отргнуте из мајчиног загрљаја“ (Драгоје Лукић - *родитељ покошеној нарашћаја*, Музеј жртава геноцида Београд, 2008, 20).

⁵ Душанка Петраковић из села Драксенић у: *Драксенић 1941-1945. Јогине*, Тања Тулековић, Доња Градина 2016, 79-81. Аутор текста је извршио увид у пописе жртава те је установљено да је Живко (Стојан) Петраковић, рођен 1931. године, убијен 1943. године у логору Јасеновац (Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Књига II, Београд 2000, 168; <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>, приступ страници 8. октобар 2020. године).

⁶ Новинска колекција „Борбе“ чува се у Архиву Србије.

⁷ Ibid.

⁸ Драгоје Лукић - *родитељ покошеној нарашћаја*, Музеј жртава геноцида Београд, 2008, 197.

коју је водио новинар Марино Зурл. Милош Милиновић наводи да је овај новинар помогао да се ријеша више од 160 случајева.⁹

Кренимо редом:

„Политика“, 3. децембар 1956. године: „Током рата био сам ухапшен. Од жене и малог сина одвојен сам у селу Рогољи код Босанске Градишке. Обоје су спроведени у концентрациони логор, прво у Сисак, а потом у Јасеновац. У то време мој син имао је 4 године и у логору је био одвојен од мајке. Дете се вероватно не сећа свог имена. Једини начин на који се може препознати јесте ожиљак од опекотине на врату“ (Стојан Марјановић, Чуруг).¹⁰ Аутор текста је извршио увид у пописе жртава те је установљено да је Раде (Стојан) Марјановић, рођен 1938. године, убијен 1942. године у логору Јасеновац.¹¹

„Политика“, 6. април 1957. године: „У јуну 1942. год. усташе су одвеле у концентрациони логор Јасеновац моју мајку (рођену у селу Милошево Брдо, код Босанске Градишке) и четири сестре: Милку (22), Јованку (18), Станојку (5) и Драгињу (11 месеци). Мој брат Душан и ја одведени смо у логор Јастребарско где смо дочекали ослобођење. О мајци и сестрама никада више ништа нисмо чули“ (Милан Кевећ, Београд)¹². Аутор текста је извршио увид у пописе жртава те је установљено да је Драгиња (Михајло) Кевећ, рођена 1941. године, убијена 1942. године у логору Јасеновац.¹³

„Борба“, 6. децембар 1957. године: „У јулу 1942. године одузет нам је у логору Стара Градишка син Илија рођен априла 1941. Дијете је имало на леђима плави биљег у величини динара. Пошто досад о њему нисмо ништа сазнали, молимо људе који би могли нешто знати о нашем дјетету да јаве на адресу: Невенка и Никола Мишљеновић, Хрватска Дубица“¹⁴. Аутор текста је извршио увид у пописе жртава те

⁹ Милош Милиновић, *Приче за добре људе*, Бања Лука 2014, 124.

¹⁰ Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Књига I, Београд 2000, 249.

¹¹ Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Књига II, Београд 2000, 217; <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>, приступ страници 8. октобар 2020. године.

¹² Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Књига I, Београд 2000, 249.

¹³ Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Књига II, Београд 2000, 190. Овдје се наводи да је Драгиња рођена 1940. године, а убијена у логору Јасеновац-Млака; <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>, приступ страници 8. октобар 2020. године.

¹⁴ Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Књига I, Београд 2000, 249.

је установљено да је Илија (Никола) Мишљеновић, рођен 1941. године, убијен 1942. године у логору Стара Градишка.¹⁵

„Политика“, 19. децембар 1957. године: „У селу Шкључани код Босанске Дубице усташе су одвеле Стану Кукавицу и њена два сина, Милана (14 година) и Бошка (12) у концентрациони логор Стара Градишка. Деца су одвојена од мајке и од тада им се губи сваки траг. Милан има шест прстију на једном стопалу“.¹⁶ Аутор текста је извршио увид у пописе жртава те је установљено да је Милан (Раде) Кукавица, рођен 1928. године, убијен 1942. године у логору Јасеновац.¹⁷

„Борба“, 24. март 1958. године: „Године 1942, међу осталима, отјерани смо у логор Јабланац, мајка, нас четворо браће и једна сестра. Одатле смо упућени у логор Јастребарско, али у пролазу кроз Загреб, остао нам је најмлађи брат Радислав и од тада ништа о њему не знам. Рођен је 1940. године у селу Јабланица код Босанске Градишке. Ако би неко нешто знао о мом малом брату молим да јави на адресу: Драгутин Шљивар, интернат Индустријске школе жељезаре Зеница“.¹⁸ Аутор текста је извршио увид у пописе жртава те је установљено да је Радислав (Милорад) Шљивар, рођен 1938. године, убијен 1942. године у логору Јасеновац.¹⁹

„Борба“, 1. јануар 1959. године: „Тражим моју маму коју сам изгубио за време рата. Усташе су је 1941. године отерали и отада о њој ништа не знам. Молим сваког оног који нешто зна о њој да ми јави“ пише Обрад Солдат из Мачванске Митровице.²⁰

„Борба“, 1. јануар 1959. године: „За време непријатељске офанзиве отерани смо у логор моја мајка, петоро браће, две сестре и ја. У логору су нас децу, који смо имали више од три године, одвојили од

¹⁵ <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>, приступ страници 8. октобар 2020. године.

¹⁶ Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Књига I, Београд 2000, 250.

¹⁷ Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Књига II, Београд 2000, 180; <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>, приступ страници 8. октобар 2020. године.

¹⁸ *Драгоје Лукић – родитељ покошеној нарашћаја*, Музеј жртава геноцида Београд, 2008, 196.

¹⁹ Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Књига II, Београд 2000, 207; <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>, приступ страници 8. октобар 2020. године. Као мјесто смрти на попису ЈУСП Јасеновац стоји: Стара Градишка.

²⁰ Архив Србије, фонд: архивска грађа новог периода.

мајке, а с њом су остали само Бранка и Слободан. Мајка је после пребачена у Јасеновац и убијена, а шта је било са Бранком и Слободаном нисмо могли дознати. Бранка је тада већ знала говорити, па је можда запамтила своје име“ тужни је оглас Бранка Стојнића из Босанске Врбање.²¹

„Борба“, 1. јануар 1959. године: „Моја девојчица била је црнка, крупних тамних очију с дугим трепавицама. Кад су је водили јако је кашљала. Отерана је као седмогодишња девојчица са осталим народом из села Смртићи пред само ослобођење, у пролеће 1945. године, и отада јој се изгубио сваки траг. Можда би се и сама Милка, ако је негде жива, могла сетити оца Раде и мајке Маре“, писао је њен отац Раде Бошњаковић из околине Босанске Градишке.²²

„Борба“, 21. децембар 1959. године: „Јула 1942. спроведена сам са ћеркама Драганом и Милицом и сином Гојком старим три године у логор Стара Градишка. Одатле су нас одвели у логор у Сиску. Једнога дана однијели су Гојка да пије млијеко и од тога дана не знам ништа о њему. Према причању очевидаца моје дијете је тада одведено у Загреб. Мој Гојко је имао изразит зализак косе на челу. Молим све који нешто знају о мом сину да јаве на адресу: Сока Зрињанин, село Слабиња, Хрватска Дубица“²³. Аутор текста је извршио увид у пописе жртава те је установљено да је Гојко (Петар) Зрињанин, рођен 1939. године, убијен 1942. године у логору Јасеновац.²⁴

„Борба“, 21. децембар 1959. године: „Петра Јове Брканац из села Кукуњевца, општина Пакрац, тражи своју ћерку Милицу, рођену 1935. године у Кукуњевцу. Раздвојена сам од ћерке 1942. године у логору у Сиску. Милица је имала очи плаве, лице округло. Молим све оне који нешто знају о њој да ми јаве на адресу: Петра Брканац, село Кукуњевац, пошта Кукуњевац, Хрватска“²⁵. Аутор текста је извршио увид у пописе жртава те је установљено да је Милица (Јован) Брканац, рођена 1935. године, убијена 1942. године у логору Стара Градишка.²⁶

²¹ Архив Србије, фонд: архивска грађа новог периода.

²² Архив Србије, фонд: архивска грађа новог периода.

²³ *Драгоје Лукић - родитељ покошеној нарашћаја*, Музеј жртава геноцида Београд, 2008, 197.

²⁴ <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>, приступ страници 8. октобар 2020. године.

²⁵ Архив Србије, фонд: архивска грађа новог периода.

²⁶ <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>, приступ страници 8. октобар 2020. године.

„Борба“, 25. јануар 1960. године: „Моју сестру Љубицу, рођену 1940. године у селу Шашкиновцима, код Босанске Градишке из логорског транспорта у Загребу 1942. узела је једна жена под своје. Од тада о њој ништа не знам. Љубица је имала црну косу, када се смешила имала је јамице на образима. Молим сваког ко нешто зна о мојој изгубљеној сестри да јави на адресу: Бранко Галоња, Студентски град 638/2, Нови Београд“.²⁷ Аутор текста је извршио увид у пописе жртава те је установљено да је Љубица (Рајко) Галоња, рођена 1942. године, убијена 1942. године у логору Јасеновац.²⁸

„Борба“, 25. јануар 1960. године: „Тражим своју сестру Виду рођену 1941. године, која је са својом сестром Милевом одведена у логор Стара Градишка, а затим премештена у Загреб. Као дете ишла је са осталима на купање, одакле је узела непозната жена и од тога времена ништа не знам о њој. Има на себи два ожилјка од опекотине. Један је поред уха и на левој руци више длана. Молим свакога ко машта зна о њој да јави њеном брату на адресу: Бркић Милан, село Горњи Подградци код Босанске Градишке“²⁹. Аутор текста је извршио увид у пописе жртава те је установљено да је Вида (Рајко) Бркић, рођена 1940. године, убијена 1942. године у логору Стара Градишка.³⁰

„Борба“, 22. фебруар 1960. године: „Тражим сина Михајла. Он је рођен 1937. године у селу Јабланици код Босанске Градишке. У јулу 1942. отјерани смо у логор. Ја сам Михајла носио на леђима, а он је плакао. У логору Стара Градишка сви одрасли мушкарци отјерани су у Њемачку, а жене и дјеца су одведени у Млаку. Мали Михајло је био у логору са мајком Стојом, братом Стојаном и малом сестром. Једног дана усташе су одузеле дјецу од мајки и дошла су кола по дјецу. Михајло је плакао и викао: Скини ме мајко са кола, изгорјех од сунца. Молим све оне који нешто знају о моме сину да јаве на адресу: Никола Водогас, село Јабланица, Босанска Градишка“.³¹ Аутор текста је извршио

²⁷ Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Књига I, Београд 2000, 251.

²⁸ Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Књига II, Београд 2000, 219; <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>, приступ страници 8. октобар 2020. године. У пописима се наводи као година рођења: 1942, те као мјесто смрти: Јасеновац - Стара Градишка.

²⁹ Архив Србије, фонд: архивска грађа новог периода.

³⁰ Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Књига II, Београд 2000, 197; <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>, приступ страници 8. октобар 2020. године.

³¹ Драгоје Лукић - *родитељ покошеној нарашћаја*, Музеј жртава геноцида

увид у пописе жртава те је установљено да је Михајло (Никола) Водогас, рођен 1937. године, убијен 1942. године у логору Јасеновац.³²

„Борба“, 22. фебруар 1960. године: „Сећам се да сам као дете био за време рата у једном логору у Сарајеву. Затим сам био у дому за ратну сирочад у Трсту, а потом у Београду. Сада имам двадесетак година. Ћак сам треће године Техничке школе. Раније су ме звали Мирко, затим Кум, а сада Љубомир. Неко време сам био и Љубисав. О себи не знам ништа више, нити о било ком свом. Молим да ми се јаве сва заинтересована лица преко дописног одељења 'Борбе'. Љубомир Рајковић, ћак Техничке школе“.³³

„Знам да су многа дјеца наша уточиште у загребачким породицама и вјерујем да ће се и мени срећа осмијехнути. Мој Вељко, срце мамино, имао је трагове од пријелома на лијевој руци и доста је био разборит. Сјећа се он оца и фијакера ког смо имали. Љубица је имала смеђу косу и очи су јој такве биле, а Јово је имао равна стопала, они су били близанци и имали су двије године. Живи су они, вјерује мајка и зато преклињем вас, пронађите их“, тужни је вапај мајке Госпаве Јајчанин!³⁴

Овакви огласи објављивани су свакодневно и кидали су душу и родитељима и читаоцима огласа.

Процентуално је мали број огласа у новинама којима је изражавана захвалност попут ових:

„Борба“, 1. јануар 1959. године: „Морам да вам захвалим јер је мени ваша рубрика донијела срећу. Најзад сам пронашао своју мајку коју нисам ни запамтио. Када сам дошао у моје село под Козару и стао пред кућу био сам толико узбуђен да скоро нисам смио да уђем“ (Божо Прпић).³⁵

Београд, 2008, 197.

³² Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Књига II, Београд 2000, 208; <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>, приступ страници 8. октобар 2020. године. На наведеним пописима умјесто Михајло стоји: Микаило.

³³ Архив Србије, фонд: архивска грађа новог периода.

³⁴ Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Београд 2000, 251.

³⁵ *Драгоје Лукић – родитељ покошеној нарашћаја*, Музеј жртава геноцида Београд, 2008, 197.

“Борба“, 1. јануар 1959. године: „Алекса, сине, дођи одмах кући, од радости и изненађења једва могу да и пишем. Чекају те мама и брат“.³⁶

“Борба“, 1. јануар 1959. године: „Да вам опишемо сусрет са нашим дететом које нисмо видели петнаест година веома нам је тешко. Једва смо се могли снаћи. Све што можемо јесте да пожелимо и другим родитељима који овим путем траже своју децу, да доживе нашу срећу...“, написала је породица Мишљеновић.³⁷

Драгоје Лукић сматра да је разлог том малом постотку позитивно ријешених потрага „у немарности (намерној или случајној) оних званичних институција у Загребу, пре свега Црвеног крижа и Министарства социјалног старања Хрватске, код којих су се налазили дечја картотека, разноврсни пописници и сва друга документација, на основу које се, према анализи начињеној после пет деценија, од 1.650 потрага за децом само са Козаре, тада могло позитивно решити више од 70 посто случајева“.³⁸

Срећу да пронађе своју браћу и сестру имао је управо Драгоје Лукић, који је тај сусрет описао у књизи „Рат и дјеца Козаре“.³⁹ Његов млађи брат Марко, који је имао три године када је у Старој Градишки добио логорски број, 1954. године дао је оглас у ком је писало: „О себи не знам ништа. Причали су ми да сам са Козаре. Сада ми је име Антун и имам око 14 година. Тражим било ког свог“.⁴⁰

Умјесто закључка

Тужни послеријатни огласи и данас остављају читаоце без ријечи, оживљавају ужасе рата и тјерају на размишљање о томе колике су заправо посљедице по становништво. У тексту је дат преглед малог броја огласа ради илустрације, док је далеко већи број истих који су објављени. Умјесто закључка наводим Милоша Милиновића: „Има још прича о дјечи која су одрастала под туђим идентитетом, трајно ускра-

³⁶ Архив Србије, фонд: архивска грађа новог периода.

³⁷ Архив Србије, фонд: архивска грађа новог периода.

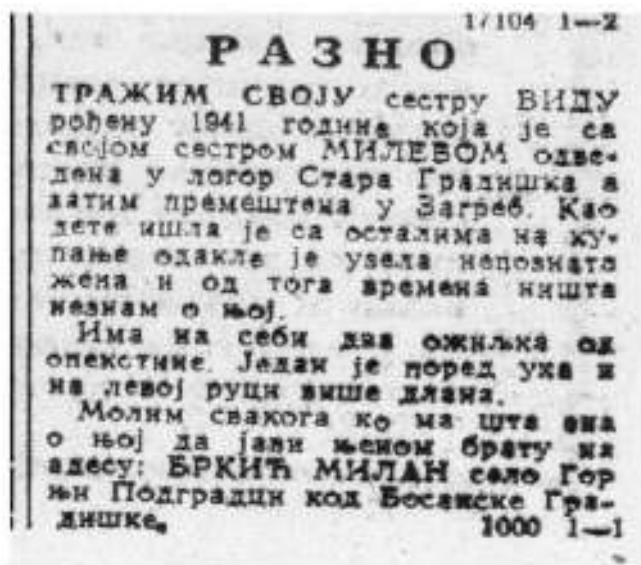
³⁸ Драгоје Лукић – *родитељ покошеној нарашћаја*, Музеј жртава геноцида Београд, 2008, 198.

³⁹ Драгоје Лукић, *Рат и дјеца Козаре*, Београд 1979, 138-142.

⁴⁰ Ibid, 138.

ћена да сазнају своје поријекло. Та бивша дјечица су данас особе у поодмаклим годинама (ако су живи), имају свој пород и националност коју су 'наслиједила' од својих усвојитеља. Такав чин, колико год носи обиљежје племенитости (да се прихвати и отхрани нечији потомак), истовремено је обиљежен и нехуманошћу. Кад-тад почеће то да притиска савјест и усвојитеља и усвојеног и његових потомака, јер тајне нису вјечне. Потиснута драма се враћа и разједа живот остављајући дубоке и неизлечиве посљедице. Људима тада неће нико моћи да помогне. Остаје им да се помире са судбином“,⁴¹ али и навод из листа Борба: „Понекад се добије одговор који и не донесе срећу. Оно што се само претпостављало постане извесност: дозна се да је изгубљено дете, брат, умро или погинуо. Али и то је боље од неизвесности. Човека бар не мучи страх да се негде у свету налази неко драг усамљен и без заштите.“⁴²

Борба, 24. март 1958; Архив Србије.

⁴¹ Милош Милиновић, *Приче за добре људе*, Бања Лука 2014, 141-142.

⁴² Архив Србије, фонд: архивска грађа новог периода.

— УМЕСТО ОГЛАСА —

Траже се...

Тражим мајку

Говоре дама вероватно, у Београду је август 1941 године. Одмах после ратног смртног сат у један дан заједно у Београду, затим су ме пребацили у Беоно долазе. У интервјуу у Београдским Бео долазе до сеопшних овог године, кад сам се уписао у Грађанску школу у Београду.

Знам да је име моје мајке Арсенија Милојевић. Само не знам да ли је жена. Пре две године дошао сам на се она мајком у Београду, Швајцарски Пре. Али, у одговору на ово писмо, податак ми је доставио да се она налази на тог места.

Ако неко зна где она је, моли родитеља моје мајке на адресу Арсенијевић Александар, ученик прве године Прве Београдске школе, Београд, Седмичка 21.

Мајка тражи ћерку

Петра Јовановић Бркица на седам Кукуњевца, општина Парећ, тражи своју ћерку Милену Јовановић рођену 1928 године у Кукуњевцу.

Петра Јовановић сам од новембра 1941 године у заробу у Сиску, Мажица је изашао из затвора, али одлучио да неће ићи да се види са њом. Може да ми даје на адресу: Петра Бркица, село Кукуњевца, Општина Парећ, Општина Кукуњевца, Хрватска.

Одведен из логара у Сиску

Јула 1941 године одведен из логара у Београду Драгом и Милом и сина Рајком, старим три и по година, у логар у Стару Градницу. Одатле су нас одвели у логар у Сиску. Једног дана одели су нас да иду на село и од тог дана већ не знам ништа о њима. Може да ми даје на адресу: Мило Рајко, село Градница, Општина Градница, Хрватска.

Тражим Дебића Хасиба

Тражим брата Дебића Хасиба. Хасиб је рођен 18 августа 1945 године у селу Маче, општина Брчко. Он је од куће отишао 14 јуна 1959

године, зато што се повестио са родитељима.

Неколико родитеља тражили су га на обе стране, али неуспешно. Уколико неко зна где је, моли да ми даје на адресу Дебић Драгана, Улица Маршала Тита број 91, Сивац Сомбор, или Драго Рача, село Маче, Општина Брчко, Босна.

Где је сахрањен Ђирковић Вуле

Мој син Ђирковић Вуле погинуо је крајем Четврте офанзиве 1941 године у околини Дивачина као командант батаљона Четврте далматинске бригаде.

Молим сваког ко има где је сахрањен мој син да ми даје на адресу Ђирковић Драгана, Маче, Општина Брчко, Босна.

Тражим брата

Мој брат Петар Куче, рођен 1916 године у селу Зорицу, Брчко, отишао је од куће јуна 1941 године. Сањао сам да је ишао нешто месеци пре мају у партизанску, а он је 1941 пришао партизанима и да је служио у Трећој отвореној бригади. Јуно је имао чин капетана.

Чуо сам да је мој брат био код Врњачке, где је учествовао у ослободилачком рату. После тога ишао је у логар у Београду. Ако неко зна где је мој брат, моли да ми даје на адресу: Петар Муче, в. п. 239, Тренина.

Обавештење родбини Ристе Радича

Почетком априла 1941 године не одиграо се крајња битка између Немаца и партизана у селу Сталари, код Ужича. У тој борби партизански војници изгубили су седам брата.

Сталари војници су били извешани партизанима. Након тога, код партизана ми је изашао некако податак о њиховој идентитету, али је код партизана изашао извешај да је у селу од бруце због једне куртузије, на коме је он са себе скинуо, син Риста Радича из Зорице.

Савез Борца НОР пренео је кисти свих седам брата 1941 године у заједничку гробницу. Сматрам да је важно да обавестим родбину Ристе Радича о постојању и сахрањивању његовог рођака. Моја је адреса: Миливоје Јовичкић, Улица Сада, Улица Тешкиновој 21.

Борба,
21. децембар 1959;
Архив Србије.

УМЕСТО ОГЛАСА

Траже се...

Тражим сестру и брата

У новембру 1942 године усташе су ме одвели у концни традициони логор у Стару Градинку, заједно са мајком, сестром и братом. Ја сам тада имао пет година. Сећам се да су нас задржали у логору извесно време, а затим нас пребацили у логор Јасеновац.

После тога одвојили су ме од мајке, сестре и брата. Моја сестра је тада имала две године, а брат годину дана. Сетра ми се звала Мара и брат Вранко.

Умолавали су сви другови који ми шта знају о њима да јаве на адресу: Гајић Богдан, В.П. 448/1 Скопље или моме брату Гајић Јови, село Д. Јурковица, з.п. Турјак код Ваље Луке.

Не знам ништа о себи

Зовем се Лукетина Мија, али некам сигуран да је то моје право име. Не знам где сам рођен, ни да ли још имам неког свог. Сада се налазим у Бачком дому, Пољтехикуму у Крижевцима.

Молим сваког ко нешто зна о мени или о мојима да ми јави.

Два брата Партизана

Два брата Војко и Перо Партизани нашла су се пошто су један другог дуго тражили. Перо је рођен 1940, а Војко 1942. Док су били мали они су живели по различитим домовима за децу.

Перо је изучио занат, а Војко завршио Средњу рударску школу у Алексићу. Они се сада налазе да се, можда, налазе још неког од своје родбине.

Ако неко нешто зна о њима нека ми јави на адресу: Перо Партизан, Вршац, улица Крае Лоле Рибара 4.

Нестала на Козари

Тражим се Коса Чекан, рођена 1928 године, у селу Сла-

биња. Срез Босанска Дубица. Имена њеног оца и мајке су Стево и Вида.

Укупно нас је било петоро деце и то: Роса, Коса, Веленка, Рајко и Савка. Сви смо били заробљени на Козари 1942 године и отерани у логор Босанска Дубица. Касније су нас усташе пребацили у логор у Грубишно Поље.

Косу је из логора у Грубишном Пољу узела нека жена да ради код ње. Отуда не знам ништа о њој. Молим ако ко ма шта зна о Коси да ми јави на адресу: Велика Ранчић, рођена Чекан, Улица Народне омладине 12, Зрењанин.

**Тражим сестру
Љубицу**

Моја сестра Љубица рођена је 1940 у селу Шашкиновцима, Општина Босанска Градинка. Љубицу је 1942 године узела нека жена из Загреба, или из околине под своје. Отуда о њој ништа не знам.

Љубица је имала преје очи и црну косу. Као дете, кад се смешила, имала је јамиче на образима. Једна слатка особа живи негде у околини Загреба под именом Мета. Молим све који ма шта знају о Љубици или о Мети нека јаве на адресу Вранко Галовица, Студентски град 438/2, службеничко крило Нови Београд.

**Отац и мајка траже
своју децу**

Заторку Шипка рођену 1938 године и Васу рођену 1938 у Ваљој Луци одвели су усташе 1942 године, за време офанзиве на Козару. Деца су отерана у Сисак, а затим у Јасеновац. Од тог времена изгубио ми се сваки траг.

Умолјава се свако ко би ма шта знао о њима да јави њиховој мајци Анжи Шипка или оцу Шипри Ваља Лука, Улица Браће Рајкића број 1/б.

ТО
СВ
ПР
НИ
СИ

ЈЕ
ЗИ
ЛО
РО
БО
П
М
И
ТО

Н
С
И
Д
Б
Р
Е
Н
Ч
Б
Е
Т
Е
Г
Г
Г

Н
С
И
Д
Б
Р
Е
Н
Ч
Б
Е
Т
Е
Г
Г

Н
С
И
Д
Б
Р
Е
Н
Ч
Б
Е
Т
Е
Г
Г

Н
С
И
Д
Б
Р
Е
Н
Ч
Б
Е
Т
Е
Г
Г

Борба,
25. јануар 1960;
Архив Србије.

УМЕСТО ОГЛАСА

Траже се...

Мајка тражи ћерку

Моја мајка Марија Зринић, рођена 1893 године, одужета ми је у новцу у Шљивонској Коштајини 9. октобра 1942 године. Од тада немам вести о њој.

Ја сам се 1941 године преграла и сада се проналази у Беогу.

Молим оне које ко нешто зна о Марији да ми јави на адресу: Стела Зринић, село Грбаци 3. П. Турлак, код Београда традиционално.

Тражи се Милутин Дончар

Милутин Дончар, рођен 1898 године у селу Метези, не пријатељ је одма из Сиске и другом месту. Изабрао је да после тога оде у Загреб.

Милутин је имао плаву косу, очи плаве, дуге косе, нос праволинијски, усне ситне. Он се можда још налази у неку у којој је рођен — мајина, неки и моста.

Молим оне које ко нешто знају о њему да јави на адресу: Душан Дончар, Метези, пошта Памковач, Војвођанска Дубица.

Није се јавио од 1942 године

Светислав Милошевић, рођен 1884 године у Косовској Митровици, отац је

од куће 184 године и није се јавио јавно.

Молим оне које ко нешто зна о њему да јави на адресу: Мила Милошевић, Улица Мухарева, Београд Број 12, Косовска Митровица.

Сестра тражи сестру

Олга Смиљанић, по рођењу Ристовић, из Кордунашког Ља сиског тражи своју сестру Милуцу коју је последњи пут видела 1940 године. Према неким изјавима Милуца је последњи пут видела у Београду 1941 године. Она је болничарка.

Молим оне које ко нешто зна, посебно другарице Јасна Тодоровић и Ана Вукотић, које су биле у тој болници, као и пошт Дуња Милошевић које је био комесар болнице, да се јави на адресу: Олга Смиљанић, пула, Бора из Кошарина 34.

Тражи ратног друга

Тражи Петра Малешковића, о којем сам био за време НОВ у Плистерници. Петар је био вођом интервентског одреда 11 чете 1 батаљона 1 дивизије.

Потребно ми је Малешковићева адреса да бих могао да регулишем интервентску пензију.

Моја је адреса: Радомир Великић, село Ушница, 3. П. Смиљанић.

Борба, 19. септембар 1960; Архив Србије.

Они траже своју родбину

Стана Цакула тражи сина

Стана Цакула тражи сина Пиају Цакулу рођеног 3 августа 1939 године у селу Дарези. Он је 1942 године са групом деце одведен у усташки логор у Старој Градншчи и остао се о њему ништа не зна. Дечак је имао ожиљке с леве стране груди и под левом руком. Испод грудне кости на рођењу имао је бели знак у облику круга. — Стана Цакула, село Дарези, Вадљевина.

Где је Душан Карин?

Године 1935 у Дом материнског удружења у Београду донесено је мушко дете од два и по месеца, Душан Карин, чија је мајка Анка Карин, из Баче Ковачка. Била болесна и није могла да га доји. Кад му је било три године Душан је преништен у Централни дечји дом у Звезанској улици. Његова мајка има потврду да је он 1939 године преведен у Сарајево. Ту потврду потписала је Јованка Шиманковић која је Душана преузела са њим шесторо деце.

У Звезду за социјално старање у Доситејевој улици у Београду постоји податак да је Душан Кариновић (уместо Карин) стагао 1947 године из Шанца у прихватилиште у Београду. Али се не зна ко је, и осим о њему нише нема података. Његова мајка моли све који нешто знају о Душану Карину да јој јаве на адресу Анка Јовић, Београд, Горњичка 13.

О мајци никаквих података

Јожеф Торма фирмисац из Сомбора рођен 1921 године у Београду, никада није видео своје родитеље. За оца зна да се звао Јожеф Торма и да је био трговачки пуџик, док о мајци нема никаквих података. Открила га је Ернестина Ритер, која је умрла после рата. Његова адреса је Јожеф Торма, Сомбор, Тикачка улица бр. 18.

Политика, 24. фебруар 1958; Архив Србије.

Библиографија

Извори

- <http://www.preventgenocide.org/ba/konvencijaogenocidu.htm>
- <http://www.jusp-jasenovac.hr/>
- Архив Србије, Београд; фонд: архивска грађа новијег периода

Литература

- Драгоје Лукић, *Рат и дјеца Козаре*, Београд 1979.
- Душан Д. Самарџија, *Босанскодубичко подручје у НОР-у 1941–1945*, Босанска Дубица 1984.
- Тулековић Тања, *Драксенић 1941–1945*, Доња Градина 2016.
- *Драгоје Лукић – родитељ покошеног нараштаја*, Музеј жртва геноцида Београд, 2008.
- Милош Милиновић, *Приче за добре људе*, Бања Лука 2014.
- Драгоје Лукић, *Били су само деца*, Београд 2000.

Tanja Tuleković

Painful post-war search of families for their missing kin

This paper presents several emotionally charged post-war ads published in daily press, in which parents search for their children, youth search for their parents, grandmothers search for their grandchildren, and brothers and sisters look for each other. The tragic fate of the missing kin is condensed in a few short sentences and published in newspaper ad columns. These ads were usually published in papers with national coverage, such as “Borba”, “Politika” and “Arena”. Special sections of ads were meant for these cases, titled: “Missing!”